

Aktivitetstips

Härskartekniker – Forumspel

Den här övningen handlar om härskartekniker. Genom forumspelet kan man lära sig att se förtryck och orättvisor och öva sig på att förändra och säga ifrån. I den här övningen skapar man först ett forumspel och spelar sedan upp det. Läs mer om härskartekniker och bekräftarstrategier på: diakonia.se/harskartekniker och diakonia.se/bekraftarstrategier.

Information

	Härskartekniker, makt och jämställdhet		Gott om utrymme, gärna flera rum, informationsblad om härskartekniker och bekräftarstrategier.
	16 år och uppåt		Instruktioner till ledaren
	Värderingsövning		Instruktioner till gruppen
	1,5 timme och uppåt		

Om du har mindre tid till förfogande eller vill göra en enklare övning med härskartekniker rekommenderas Härskartekniker – statyer. Den kan med fördel kombineras med den här övningen, framför allt om härskartekniker är någonting helt nytt för deltagarna.

Vad är forumteater?

En scen spelas upp som handlar om en härskarteknik och ett förtryck som blir allt värre. Scenen tar slut när den är som värst. När man sedan spelar upp scenen en andra gång får publiken stoppa när som helst för att byta plats med en skådespelare och försöka förändra förtrycket.

Del 1 Härskartekniker

Härskartekniker är någonting som vi alla använder i samhället men det vanligaste är att en dominerande grupp använder det för att sätta en annan grupp på plats och för att behålla sin egen makt. Härskartekniker används bland annat av vuxna mot barn och heterosexuella mot homosexuella. Den här övningen handlar om män mot kvinnor eller killar mot tjejer.

Använd dig av informationen på diakonia.se/harskartekniker och diakonia.se/bekraftarstrategier för att dela ut till deltagarna eller för att presentera för dem.

Del 2 Uppvärmning och skapande

Inled med någon form av uppvärmning. Ett tips är att kombinera en värderingsövning med frågor om genus och förtryck samt en gestaltningsövning, till exempel övningen "Härskartekniker – statyer". Gestaltningsövning är en övning där deltagarna gestaltar någonting fysiskt för att få igång kreativiteten med kroppen. Även improvisationsövningar fungerar bra. Att kombinera en gestaltningsövning med en värderingsövning gör att man värmer upp kreativiteten och börjar tänka kring begreppet förtryck.

Del 3 Scener

Berätta för varandra, i grupper om 3-5 personer, om en situation då du eller någon i din närhet blev utsatt för en eller flera härskartekniker. Det behöver inte vara någon hemsk historia utan kan vara något ur vardagen. Välj sedan en av historierna i er grupp och skapa en scen av den. Det måste inte utspela sig exakt som det var, det handlar mer om att ha någonting att utgå ifrån. Det är viktigt att scenen innehåller minst en förtryckare, en förtryckt och en passiv. Förtryckare är den person som använder sig av härskartekniken/teknikerna. Att vara förtryckt innebär att man är utsatt för härskartekniken/teknikerna. Att vara passiv innebär att karaktären inte aktivt förtrycker, men inte heller säger ifrån. När förtrycket är som värst avslutats scenen.

Tänk på att inte ge grupperna för mycket tid att fundera eller repetera. Mycket tid gör att man lätt fastnar i detaljer och får prestationskrav, 30 minuter kan räcka. Gå gärna runt bland grupperna, det är nyttigt med någon utifrån som kan återge vad han eller hon ser. Då får man reda på om scenen berättar det man vill att den ska berätta.

Del 4 Uppvisning

Nu är det dags för grupperna att visa sina scener för varandra. Du som ledare får vara så kallad Joker som för spelet framåt och hjälper till om det behövs.

Jokern säger till gruppen att spela scenen en första gång.

För att förtydliga vad som hänt i scenen frågar Jokern publiken:

- Vem/vilka är förtryckare i scenen?
- Vem/vilka är förtryckta i scenen?
- Vem/vilka är passiva i scenen?
- Kände ni igen några härskartekniker?

När alla rollerna och härskarteknikerna har fastställts berättar Jokern att samma scen ska spelas upp igen. Denna gång får publiken säga stopp när de tycker att någon använder en härskarteknik eller någon blir förtryckt eller behandlas illa. Den som sagt stopp får gå upp på scenen, byta plats med en av personerna och förändra den delen av scenen. Det kan vara hur kort som helst. **VIKTIGT:** Detta är en övning i att lära sig att se härskartekniker och lära sig att säga ifrån och använda mottekniker, därför får man bara byta ut karaktärer som är förtryckta eller passiva och **INTE** förtryckare.

Tänk på att du som är Joker är den som sköter snacket när någon har stoppat scenen. Fråga vem han/hon vill byta ut och varifrån i scenen ni ska börja. Efter ett byte är det viktigt att tacka den som har varit på scenen med en applåd, oavsett om personen lyckades lösa förtrycket eller ej. Att försöka är alltid bra!

Fortsätt scenen därifrån den stoppades och spela tills nästa person säger stopp. Finns det flera alternativ på samma ställe i scenen går det bra att göra flera försök.

Är det ingen som säger stopp trots uppenbart förtryck går Jokern in och säger stopp – frågar publiken om det inte finns någonting man kan göra och uppmuntrar publiken att agera. Är det jättesvårt att få publiken att agera kan de också ge förslag till dem som agerar på scenen och låta dem prova förslaget.

Gör samma procedur med alla gruppernas scener. Tänk på att fördela tiden hyfsat jämt mellan grupperna.

Del 5 Eftersnack

Avsluta med ett eftersnack där ni pratar igenom det som hänt och det som spelats upp.

- Var det svårt att komma på saker att göra för att förändra scenerna?
- Skulle ni våga göra det ni gjorde på scenen i verkligheten?
- Var det svårt att spela förtryckare/förtryckt/passiv?
- Var det någon scen eller härskarteknik som var extra svår att förändra?

Om det har varit något extra känsligt ämne är det viktigt att låta det ta tid och låta folk få prata av sig. Är man nöjd med sin scen efter workshopen rekommenderas att man visar den för flera personer som därmed också får prova på forumteater och lära sig att se förtryck och förändra det.

Övningen är framtagen av Stina Karbing för Diakonia.